

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ
АДМІНІСТРАЦІЇ
РЖИЩІВСЬКИЙ ІНДУСТРІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ
КОЛЕДЖ**

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА ЗАНЯТТЯ

з дисципліни:

«Бухгалтерський облік»

за темою:

«Предмет бухгалтерського обліку».

Для студентів II курсу за спеціальністю

07 “Управління та адміністрування”

071 “Облік і оподаткування”

Група: 21Б

Дата: 21.02.2023 року

Аудиторія: 25

Викладач _____ Леся ЦЮЦЮРА

Методична розробка заняття з дисципліни «Бухгалтерський облік» за темою «Предмет бухгалтерського обліку».

Розроблена Цюцюрою Л.Г. – викладачем вищої категорії «Ржищівський індустріально-педагогічний фаховий коледж».

У розробці викладено методику проведення заняття з дисципліни «Бухгалтерський облік » за темою «Предмет бухгалтерського обліку».

За видом заняття – лекція, за типом – комбіноване. За особливостями навчально–пізнавальної діяльності студентів автор використовує різноманітні методичні прийоми та мультимедійні засоби навчання.

Для викладачів економічних дисциплін фахових коледжів I – II рівнів акредитації.

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії економічних дисциплін.

Протокол № 8 від «21» лютого 2023 р.

Голова комісії _____ В.О.Барвінченко

ЗМІСТ

План заняття	4
Структура заняття	5
Хід заняття	
1. Організаційний момент	6
2. Актуалізація опорних знань	6
3. Засвоєння нових знань	7
4. Закріплення нових знань	13
5. Підведення підсумків заняття	14
6. Домашнє завдання	14

Тема заняття: «Предмет бухгалтерського обліку».

Мета заняття:

методична:

- створення умов для активізації пізнавальної діяльності студентів з використанням інтерактивних технологій;

навчальна:

- розкриття змісту предмету бухгалтерського обліку через вивчення його об'єктів ;
- дослідження об'єктів бухгалтерського обліку з точки зору продуктивного та правового аспекту.

виховна:

- виховувати у студентів професійне мислення та інтерес до обраної професії;
- формування економічного світогляду та правової грамотності студента;
- формування пізнавального інтересу в процесі навчання.

Вид заняття: лекція.

Тип заняття: комбіноване.

Методи та форми проведення заняття: лекція з елементами методів: пояснення, бесіда, усне опитування, взаємне опитування, самостійна робота під керівництвом викладача.

Технічні засоби навчання:

- комп'ютер;
- мультимедійна дошка.

Методичне забезпечення:

- методична розробка заняття;
- опорний конспект лекцій;
- ситуаційні задачі;
- мультимедійна презентація заняття;
- навчальна схема

Література

Основна:

1. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник / В.Г. Швець. — 4-те вид., переробл. і доповн. — К.: Знання, 2015. — 572 с.

2. Ткаченко Н.М. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. Друге видання, допов. і переробл. Київ: Алерта, 2020. 192 с.

Додаткова:

3. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник/ Вид. 2-е, доп. і перероб. — Житомир: ЖІТІ, 2000. -640 с.

4. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. Автор: Н.М. Грабова. Видавництво: 6-те вид.—К.: А.С.К., 2005.— 266с.

Структура заняття:

1. Організаційний момент	4 хв.
2. Актуалізація опорних знань	7 хв.
3. Засвоєння нових знань	43 хв.
4. Закріплення нових знань	15 хв.
5. Підведення підсумків заняття	7 хв.
6. Домашнє завдання	4 хв.

Хід заняття

1. Організаційна частина заняття

- перевірка присутності студентів;
- запис у журналі відсутніх, теми;
- перевірка готовності до заняття.

2. Актуалізація опорних знань студентів

Перед тим, як приступити до вивчення матеріалу нової теми, ми з вами повторимо навчальний матеріал теми попереднього заняття «Історія виникнення бухгалтерського обліку». Таким чином, перевіримо ваш рівень теоретичної підготовки до заняття і готовність вивчати новий матеріал.

Опитування відбувається в усній формі, методом фронтального опитування.

Питання для проведення фронтального опитування.

1. Хто автор першої книги з бухгалтерського обліку? Яка її назва?
2. Початок виникнення науки бухгалтерського обліку? Навести приклади.
3. З яких слів складається назва професії «бухгалтер»?
4. Хто вважав появу бухгалтерського обліку « найбільшим винаходом людства»?
5. Види господарського обліку, їх відмінності і взаємозв'язок.
6. Вимірники, що застосовуються в обліку.
7. В якому році відбулася реформа бухгалтерського обліку в Україні?

3. Засвоєння нових знань

Отже переходимо до наступного етапу нашого заняття – вивчення нової теми.

План лекції

1. Предмет бухгалтерського обліку. Об'єкти бухгалтерського обліку.
2. Класифікація господарських засобів і джерел їх формування.
3. Господарські процеси та їх результати.

1. Предмет бухгалтерського обліку. Об'єкти бухгалтерського обліку.

Як уже зазначалося, господарський облік відображає процес розширеного суспільного відтворення, а його окремі види — різні сторони цього процесу. Для визначення предмета бухгалтерського обліку треба з'ясувати економічний зміст його об'єктів, тобто сутність сторін процесу суспільного відтворення, які він відображає і контролює.

Бухгалтерський облік здійснюється в усіх ланках народного господарства — на підприємствах, в організаціях, установах як виробничої, так і невиробничої сфери і служить для спостереження і контролю за їхньою діяльністю. Кожне підприємство (організація, установа) має певне майно — господарські засоби (будівлі, споруди, устаткування, матеріальні та інші ресурси), які утворюються за рахунок певних джерел (сукупності вкладень

засновників, прибутку, позикових коштів тощо). Контроль за наявністю і рухом, а також доцільним використанням засобів в кожному господарстві здійснюється за допомогою бухгалтерського обліку. Отже, *господарські засоби, що перебувають у розпорядженні окремих підприємств, і джерела їх формування є об'єктом бухгалтерського обліку і належать до змісту його предмета.*

Процес розширеного суспільного відтворення ґрунтується на єдності виробництва суспільного продукту (необхідних суспільству матеріальних благ), його розподілу, обміну (обігу) споживання. Процес виробництва, тобто створення суспільного продукту, здійснюється у ланках виробничої сфери (промисловість, сільське господарство, будівництво тощо). В бухгалтерському обліку відображаються матеріальні, трудові та фінансові затрати на виробництво цього продукту. Таким чином, *суспільний продукт і затрати на його виробництво, також є об'єктом бухгалтерського обліку і належать до змісту його предмета.*

Предметом бухгалтерського обліку є не самі об'єкти (активи і пасиви) в їх фізичному розумінні, а інформація про них, яка необхідна для управління. Предмет обліку - це факти господарської діяльності, які характеризують стан та використання ресурсів підприємства, процесів придбання, виробництва, збуту, розрахункові відносини підприємства з фізичними і юридичними особами, фінансові результати та їх використання, формування інформації фінансового характеру для внутрішніх і зовнішніх користувачів.

Сутність предмету бухгалтерського обліку розкривається через об'єкти, що обліковуються, які за економічним змістом та призначенням можна об'єднати в дві групи:

- ✓ об'єкти, що забезпечують господарську діяльність підприємства;
- ✓ об'єкти, що складають господарську діяльність підприємства.

До першої групи відносяться господарські засоби та їх джерела, до другої - господарські процеси та їх результати (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Об'єкти предмету бухгалтерського обліку

Предмет бухгалтерського обліку				
Виробничо-господарська і фінансова діяльність економічного суб'єкту, оцінена в грошовому виразі				
Об'єкти бухгалтерського спостереження				
Що забезпечують виробничу і фінансову діяльність			Що складають виробничу і фінансову діяльність	
Господарські засоби	Джерела засобів		Господарські процеси	Результати господарських процесів
	<i>Власні</i>	<i>Залучені</i>		
Необоротні активи	Статутний капітал	Позики банку	Процес придбання (заготівлі)	Економія або перевитрати
Оборотні активи	Додатковий капітал	Кредиторська заборгованість	Процес виробництва	Економія або перевитрати
Запаси, кошти в розрахунках та інші активи	Резервний капітал		Процес реалізації	Прибуток або збиток
	Прибуток			

Характеризуючи факт господарського життя Л. Пачолі виділяв чотири найважливіші моменти, які повинні бути відображені в обліку: 1) суб'єкт; 2) об'єкт; 3) час; 4) місце.

Отже, об'єктами бухгалтерського обліку є:

- господарські засоби, що перебувають у розпорядженні окремих підприємств і джерела їх формування;
- джерела їх утворення;
- господарські процеси;
- результати діяльності.

2.Класифікація господарських засобів і джерел їх формування.

Господарські засоби, а іншими словами активи підприємства, це об'єкти без яких не можливо здійснювати відповідну операційну діяльність підприємства, створювати кінцевий продукт та отримувати фінансові результати від його реалізації.

Класифікація господарських засобів наведена на рис. 2.1

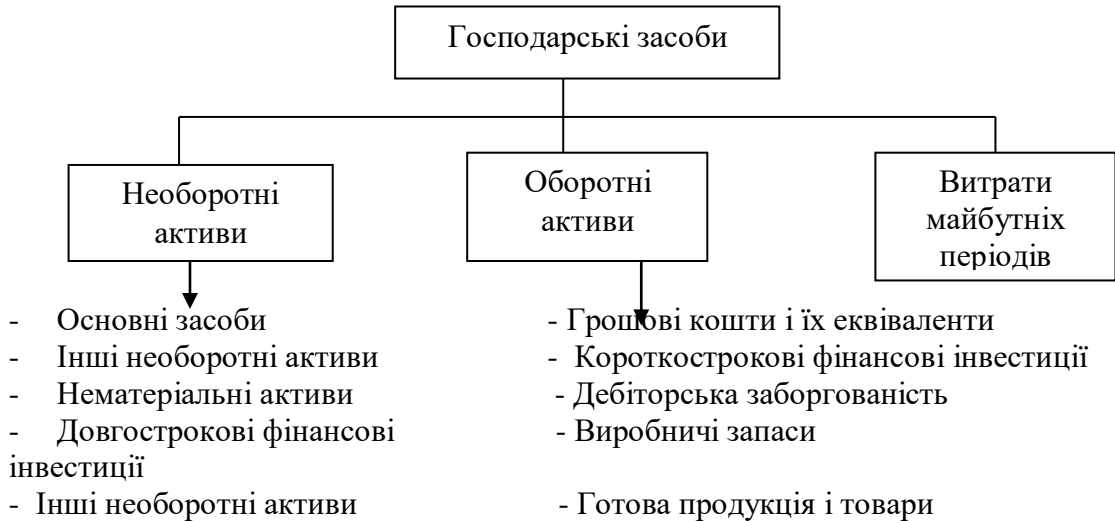

Рис. 2.1 Класифікація господарських засобів.

Згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»:

Активи - ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому.

Необоротні активи споживаються довготривало, більше року, поступово зношуються та поступово переносять свою вартість на вартість створеного продукту.

Оборотні активи споживаються протягом звітного року чи операційного циклу, якщо він більший за рік.

Витрати майбутніх періодів – це витрати, які мали місце в поточному періоді, але відносяться до наступних звітних періодів (передплата видань, орендна плата).

Для прикладу візьмемо операційну діяльність підприємства, що випікає хліб.

Таблиця 2.1.

Господарські засоби ТОВ «МЛИНОК»

Оборотні	Необоротні	Витрати майбутніх періодів
Борошно	Цех для випікання	Передплата журналу «Все про бухгалтерський облік»
Дріжджі	Хлібний фургон	Сплата за оренду приміщення
Сіль	Печі	
Цукор	Обладнання для приготування тіста	
Сода	Пакувальні машини	
Родзинки	Легковий автомобіль	
Мак	Адміністративна споруда	
Цукрова пудра	Складські приміщення	
Випечений хліб	Терези	
Кошти в касі	Дека	
Кошти на рахунку в банку		
Тощо		

Класифікацію джерел утворення господарських засобів наведено на рис. 2.2

Згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»:

Власний капітал - частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Доходи - збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).

Зобов'язання - заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

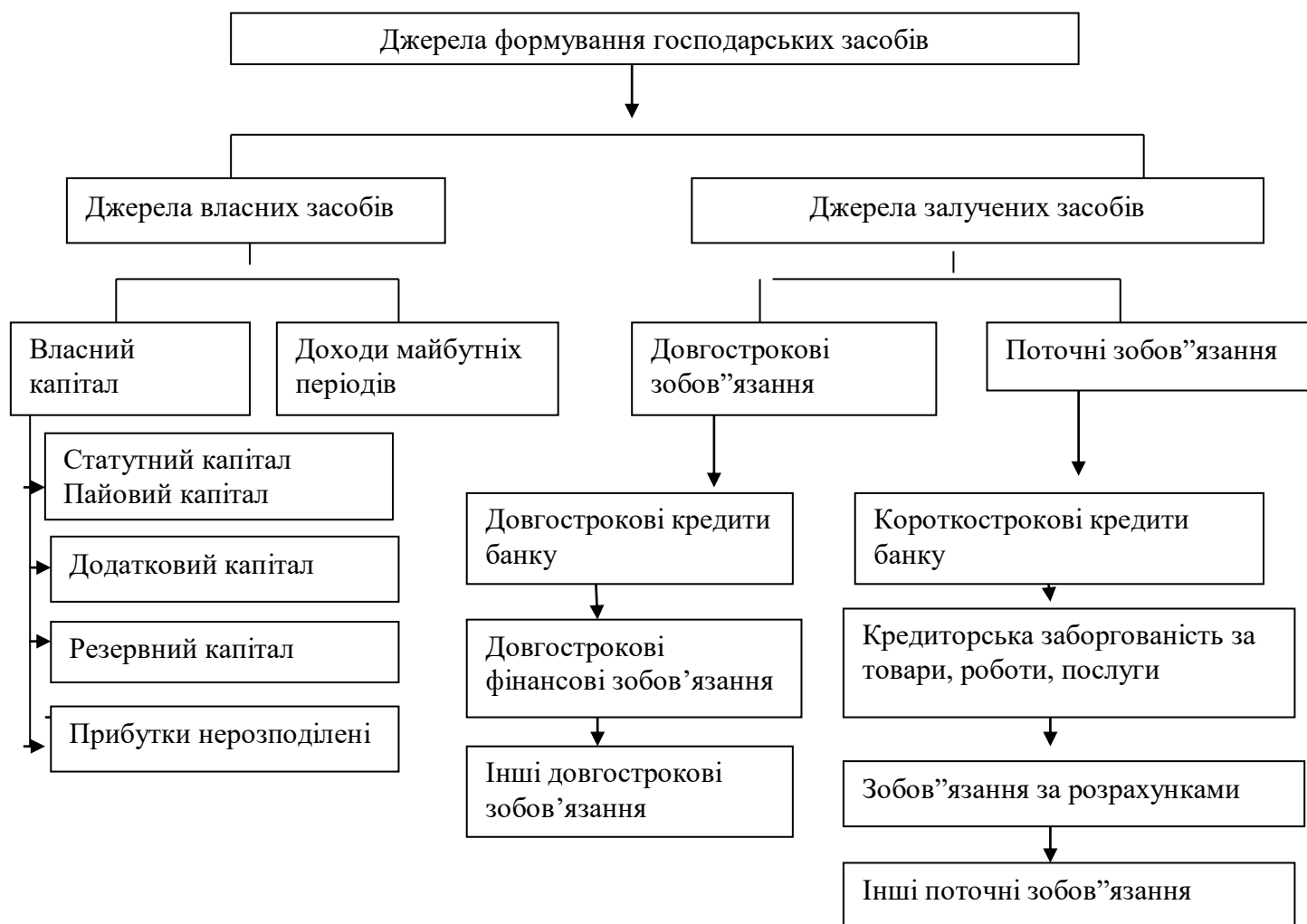

Рис.2.2 Класифікація джерел утворення господарських засобів

Статутний капітал – утворюється за рахунок сукупності внесків (у грошовому вимірнику) власників у майно підприємства для забезпечення його діяльності передбаченої установчими документами (статутом).

Пайовий капітал утворюється за рахунок пайових внесків членів спілок та інших підприємств.

Додатковий капітал утворюється за рахунок до оцінки необоротних активів, вартості безоплатно одержаних активів.

Резервний капітал створюється підприємством для усунення фінансових труднощів.

Нерозподілений прибуток – це сума чистого прибутку, яка залишилась в обороті підприємства після сплати податків до бюджету і розподілу прибутку.

Доходи майбутніх періодів – це доходи одержані в цьому періоді але належать до інших звітних періодів (орендна плата).

Довгострокові фінансові зобов'язання – це заборгованість по довгострокових векселях, фінансовій оренді.

Інші довгострокові зобов'язання – це сума довгострокової заборгованості, щодо зобов'язання із залученням позикових коштів на які нараховуються відсотки.

Зобов'язання за розрахунками:

- ✓ заборгованість за заробітною платою;
- ✓ заборгованість перед постачальниками
- ✓ заборгованість перед пенсійним фондом;
- ✓ заборгованість перед фондами соціального страхування тощо.

УВАГА!!!!!! Слід пам'ятати, що сума господарських засобів завжди дорівнює сумі джерел їх утворення.

3. Господарські процеси та їх результати.

Основним призначенням операційної діяльності підприємства є створення кінцевого продукту, який буде реалізовуватися (готова продукція, виконані роботи, надані послуги).

Готова продукція є кінцевим результатом процесу *виробництва*, який забезпечується виробничими запасами та засобами праці в процесі *постачання*. Кінцевою метою діяльності підприємства є отримання прибутку. Для його отримання підприємство має реалізувати всю виготовлену продукцію. Тобто, це відбувається в процесі *реалізації*.

Процеси постачання, виробництва та реалізації є *об'єктами бухгалтерського обліку*, які тісно взаємопов'язані між собою.

Бухгалтерський облік відображає безперервну зміну форм господарських засобів тобто їх кругообіг.

$$\Gamma - T \begin{array}{l} \nearrow P_c \\ \searrow Z_v \end{array} \dots B \rightarrow T^1 \rightarrow \Gamma^1$$

Де, Γ – грошові кошти, T – товар, P_c – робоча сила, Z_v – засоби виробництва, B – виробництво, T^1 – готова продукція, Γ^1 – грошові кошти, що надійшли від реалізації продукції за цінами продажу.

Якщо виконується умова : $\Gamma^1 > \Gamma$, підприємство отримує *дохід* від своєї діяльності.

Іншими словами, в такій ситуації підприємство може розраховувати на кінцевий результат – *прибуток* (дохід мінус витрати та податки).

Отже, господарські засоби, джерела їх утворення, господарські процеси та їх результати є об'єктами бухгалтерського обліку і розкривають його предмет.

4. Закріплення нових знань

Практичні завдання здійсненні на цьому етапі дозволять нам закріпити вивчений матеріал.

Вправа 1.

Розділити господарські засоби ТОВ «КЕЛЬМА» на оборотні та необоротні.

Цегла, трактор, цемент, клей, фарба, гвіздки, склад, споруда, шпалери, теодоліт, нівелір, сатенгіпс, кельма, відро, лопата, розчинник для фарби, екскаватор.

Вправа 2.

Розділити господарські засоби та джерела їх утворення в ТОВ «КЕЛЬМА».

Сировина та матеріали – 2000 грн., статутний капітал – 100000 грн., кошти в касі – 6000 грн., борг перед постачальниками – 20 000 грн., кошти на рахунку в банку- 112 000 грн.

5. Підведення підсумків заняття

Викладач підбиває підсумки проведеного заняття, коментує роботу групи на занятті, виставляє оцінки.

6. Домашнє завдання

1.Скласти опорний конспект лекції за темою «Предмет бухгалтерського обліку», Швець В.Г. стр.29-46., Бутинець Ф.Ф. стр. 85-108

Контрольні запитання:

1. Дайте визначення предмета бухгалтерського обліку. Назвіть основні його об'єкти.
2. Як поділяються господарські засоби підприємства?
3. На які групи поділяються джерела утворення господарських засобів?
4. Охарактеризуйте основні господарські процеси.

Завдання 1.

Ми маємо швейне підприємство «Ниточка», придумати та вписати в таблицю оборотні та необоротні активи.

Оборотні активи	Необоротні

Завдання 2.

Швейне підприємство «Ниточка» має капітал (джерела утворення активів), розділити їх на власні і позикові:

Статутний капітал, борг по зарплаті, прибуток, резервний капітал, довгостроковий кредит банку, борг перед постачальниками

Власний капітал	Позиковий (залучений)

Викладач

Л.Г.Цюцюра